

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4



No 12

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati



74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982



Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 1719 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 7-dekabrda ruxsat etildi.

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayeich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

Yashil

IQTISODIYOT

va

TARAQQIYOT

ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayeich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlrat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlrat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.



MUNDARIJA

Геоэкономические аспекты проекта железной дороги «Китай – Кыргызстан – Узбекистан»: вызовы и перспективы	18
О.К. Абдурахманов, А.С. Камалов	
Soliq to'lovchilar tomonidan soliqlarni yashirishni oldini olish masalalari	24
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich	
Moliyaviy xavfsizlik va iqtisodiy barqarorlik o'rtasidagi bog'liqlik	30
Axmedov Bezzod Shuxratovich	
To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarning iqtisodiyot taraqqiyotidagi roli	34
Mamatov Baxadir Safaralievich	
Milliy iqtisodiyotda xususiy sektorni rivojlantirishning mulk kapitallashuviga ta'siri	40
Norboyev Odil Abrayevich	
Возможные пути применения ии при подборе персонала в нефтегазовые компании Узбекистана	49
Эльбек Олимович Амирханов	
Sug'urta kompaniyalarida moliyaviy oqimlarni boshqarish tizimini takomillashtirish masalalari	53
Qarshiyev Otabek Abdullayevich	
Экономические предпосылки формирование социальных издержек как результат воздействия экологических факторов	57
Сеитова Лейла Пулатовна	
Геологические и гидродинамические аспекты месторождений углеводородов в зеленой экономике	68
Турдиев Шохжахон Шермат угли	
Управление процессом снижения транзакционных издержек в условиях экологизации экономики	74
Ходжаева Нодирахон Абдурашидовна	
Yashil texnologiyalarga investitsiyalar – yashil iqtisodiyot istiqboli	79
Yuldashev Mutalib Ibrohimovich	
“Yashil iqtisodiyot”ga o'tish orqali barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashning mintaqaviy jihatlari	83
Samiyeva Gulnoza Toxirovna	
Sotish jarayoni buxgalteriya hisobida moliyalashtirishning salmoqli komponenti va qaytarish huquqi	89
Sattorov Toxir Tolmas o'g'li	
Raqamli transformatsiya korxonalarning ishlab chiqarish samaradorligiga ta'siri	99
Vafoyeva Dilafruz Ikomovna	
Oliy ta'lim muassasalarining media imiji va unga rakamli transformatsiyaning ta'siri	104
Nazarov G'ulom Akmal o'g'li	
Oliy ta'lim tashkilotlarida xodimlar bilan ish haqi bo'yicha hisob-kitoblarni takomillashtirish	109
Abdumajitov Shaxobiddin Shamsiddin o'g'li	
O'zbekistonda yashil transport tizimiga o'tish bo'yicha amalga oshirilayotgan ishlar va rivojlantirishning istiqbollari	116
Yuldashev Farhodbek Abdumutalibovich	
Application of social media marketing in the world experience	120
Musayeva Shoira Azimovna	
Xitoyning ta'minot zanjirlarini boshqarish tajribasidan foydalanisafzalliklari	125
Hislatxonova Madinaxon Avazxon qizi, Abduraimova Azizaxon Dilmurod qizi, D.N.Ishmanova	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda ishbilarmonlik muhitining moderator roli	130
Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna, Abduvohidov Behzod xxx	



“Yoshlar daftari” loyihasi asosida daromadlilikni ta’minlash masalalari	136
Murodova Mohigul Chori qizi, Baxromov Umidjon Ulug’bek o’g’li	
Основопологающие принципы разработки концепции конкурентоспособности страховых компаний	143
Азимжон Мелиев Муродулло угли	
Формирование инклюзивных психологических процессов под влиянием эзотерических факторов.....	148
Исаев Кобилжон Абдукодирович	
Foyda soliqlari (12-son bixs) buxgalteriya hisobining xalqaro standartini respublikamiz amaliyotiga transformasiya qilishdagi vazifalar.....	153
Rizaev Xushnud Namazovich	
Iqtisodiy tizimda budget daromadlarini shakllanishining ilmiy-nazariy va konseptual asoslarining ahamiyati.....	158
Yusupov Ruslan	
Biriktirilgan va tartibga soluvchi soliqlarni taqsimlashning xorijiy davlatlar tajribasi tahlili	165
Turopova Nigora Xolmurod qizi	
Turizm sohasini davlat tomonidan qo’llab-quvvatlashning tashkiliy-huquqiy asoslarini takomillashtirish	177
Abdusalomov Jamshid Abdusalomovich	
Ishlab chiqarish korxonalarining eksport salohiyatini oshirish imkoniyatlari.....	181
Adashev Azimjon O’rinboyevich	
Bozor muvozanati. Talab va taklif tushunchasi.....	186
Ollokulova Feruza Mansurovna, Boborahmatova Shohsanam Ibodullo qizi	
Mahsulot(ish, xizmat) ishlab chiqarish hajmining tahlili metodologiyasi	190
Abdujabbarova Ma’mura Toshmumamadovna, Ergashov Shohruh Rustam o’g’li	
Korxonaning moliyaviy barqarorligi.....	196
Ollokulova Feruza Mansurovna, Choriyrov Behruz Ilhom o’g’li	
Sirdaryo viloyati investitsion faolligini oshirishning o’ziga xos xususiyatlari.....	199
Mamatqulova Muxlisa Komiljon qizi	
O’zbekistonda innovatsion siyosatni amalga oshirish usullari va yo’nalishlari.....	205
Zaynutdinova Umida Djalolovna	
Iqtisodiy o’sish va kengaytirilgan takror ishlab chiqarish o’rtasidagi bog’liqlikning nazariy asoslari.....	210
Uskenbaeva Dilnoza Boxodir qizi	
O’zbekiston mahallalarida tadbirkorlik subyektlarini rivojlanish bosqichlari	215
Ashurov Muhammadjon Murodovich	
O’zbekiston respublikasi mahallalarida kichik biznes subyektlarining moliyaviy barqarorligi	221
Ahmadjonov Farhodbek Akromjon o’g’li	
Turizmni rivojlantirishda oziq-ovqat xizmatlarining samaradorligini oshirish va O’zbekistonda turistlarga ovqatlanish xizmatlarini takomillashtirish mexanizmlari	226
Maxmadiyeva Charos Xayrullayevna, Amiriddinova Muslima Zayniddin qizi	
Моменты приращений и периода регенерации обобщенных регенерирующих случайных процессов в системе массового обслуживания m/g/1 с полумарковским поступлением требований	231
Рахимова Гулноза Гафуровна	
Tadbirkorlik subyektlari faoliyatini rivojlantirishda mikromoliyalashtirishning rolini oshirish yo’llari	239
Tojiyev Javlonbek Rustamovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida o’zbekistonda soliq tizimi xavfsizligini ta’minlash	244
Tashmumamedova Yayra Atxamovna	
Sug’oriladigan tomorqa xo’jaliklarida yer maydonlaridan samarali foydalanish usullari	249
Haydarov Zafar Qahramonovich	



Управленческий учет как инструмент достижения устойчивого развития и реализации экологически ответственных инициатив.....	256
Максудова Шахзода	
Investitsiya va uning iqtisodiyotdagi o'rni	266
Usmonova Shaxrinov Ilhom qizi, Ollokulova Feruza Mansurovna	
Dual ta'limni joriy qilish metodologiyasi va psixologik jihatlari	271
Siddiqova Sadoqat G'afforovna	
O'zbekistonda tadbirkorlikni rivojlantirishda xorijiy investorlarni jalb etish maqsadida investitsiyaviy jozibadorlikni oshirish yo'llari	276
Po'latova Sug'diyona Iskandar qizi, Rahmatullayeva Ahdiya Ja'farovna, Choriyeva Mohichehra Oybek qizi	
Moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlarini O'zbekiston Respublikasida qo'llashning ahamiyati va dolzarbligi.....	280
Nurmatov Zuhridin Shavkat o'g'li	
Meva sabzavot kooperatsiyasi rivojlantirish usullari.....	284
Umrzoqov Jonibek Baxtiyor o'g'li, Sobirova Marxabo Xaitovna	
Madaniy meros tadqiqotlarining rivojlanish manzarasi (bibliometrik tadqiqot)	289
Qilichov Muhiddin Husniddin o'g'li, Sharofiddinov Shohabbos Xayrullayevich	
Raqamli iqtisodiyotning mamlakatimizdagi roli va ahamiyati.....	295
Nazarova Shaxodat Ravshan qizi, Ollokulova Feruza Mansurovna	
The role of smart manufacturing in cost reduction and labor market transformation.....	300
Makhbuba Rakhmonova Shukhratovna, Ollokulova Feruza Mansurovna	
Tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning nazariy asoslari.....	304
Javxarov Alisher Bahodirovich	
Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida ijtimoiy qishloq xo'jaligining roli.....	308
Hamrayev Kozim	
Integratsion mahsulot ishlab chiqarishga asoslangan korxonalarni boshqarish	312
Tursunova Zarnigor Rustamovna	
Efficient use of energy resources in the agricultural field, electrification of the field	317
Sobirova Tursunoy	
Страхование как одна из форм защиты интересов хозяйствующих субъектов	323
Тулаев Дилшод Юсуфович	
O'zbekiston respublikasida meva sabzavotchilik mahsulotlari ishlab chiqarishning statistik tahlili	327
Anorboyeva Baxtijamol Daniyar qizi	
Ipoteka kreditini qayta moliyalashtirishning asosiy modellari	334
Rasulov Doniyor Dilmurod o'g'li	
Mamlakatimizda ipoteka kreditlarini rivojlantirish va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash tizimini shakllantirish yo'llari	340
Tohirov Muhammad Bobur Tohir o'g'li	
Qishloq joylarning tasnifi, shakllari, funksiyalari va rivojlanish yo'nalishlari.....	345
Tursunpo'latov Farxodjon Xoshimjon o'g'li	
Анализ современных стратегий газовых компаний и государственных учреждений	349
Хамитов Фахри Махмут угли	
"O'zbekneftgaz" aj ga kiritilayotgan investitsiyalar va energetika sohasidagi iqtisodiy ko'rsatkichlarning samaradorligini oshirishdagi tahliliy natijalar.....	354
Yuldoshev Sobir Fayzullayevich	
Statistik tahlil yordamida sanoat korxonalari raqobatbardoshligini oshirish	362
Jalolov Ilhomjon Isomiddinovich	
Statistik tahlil yordamida sanoat korxonalari raqobatbardoshligini oshirish	362
Jalolov Ilhomjon Isomiddinovich	
Inklyuziv turizm destinatsiyalarini shakllantirishning mohiyati, mazmuni va nazariy asoslari.....	369
Bekzod Sherzodovich Sharipov	
Iqtisodiyotni rivojlanishida oliy ta'lim muassasalarida samarali xizmat ko'rsatish yo'llari.....	377
I.Levakov	



Mamkatimizda sanoat tarmog'ini rivojlantirishda kichik biznesning o'rni va ahamiyati	382
A.O'tbosarov	
Xalqaro biznes va xalqaro turizm tendensiyalari.....	386
Xalilova Gulnoza Nurullo qizi	
The use of marketing research in marketing activities of enterprises	391
Mamatkulova Shoira Djalolovna	
Iqtisodiy masalalarni yechishda zamonaviy dasturiy vositalardan va standart funksiyalardan foydalanish.....	396
Ismanova Klara Do'lanboyevna	
O'zbekistonda mehnat resurslari bandligini ta'minlashda faol bandlik siyosatini amalga oshirishning ustuvor yo'llari.....	402
Rasulov Shavkat Sharof o'g'li	
Qurilish korxonasining iqtisodiy tahlili.....	407
Ibragimov Qobil To'xtamishovich	
Стимулирование привлечения инвестиций и создание благоприятного инвестиционного климата.....	410
Матчанов Умирзак Сейтжанович	
Tijorat banklarning moliyaviy faoliyatida yuzaga keladigan xavf-xatar va uning mohiyati	416
Rashidov Raximjon Iskandarovich	
Sug'urta sohasini raqamlashtirish biznes jarayonlarini rivojlantirish yo'li sifatida.....	422
Kucharov Murod Baxtiyorovich	
Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirish hajmini modellashtirish va prognozlashda ARIMA modelidan foydalanish imkoniyatlari	426
Kenjayev Toshbolta Aminovich, Turayev Baxtiyor Ergashevich	
Innovatsion faoliyatni amalga oshirishda tadbirkorlik subyektlari duch keladigan muammolar tahlili.....	437
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li	
Aksiyadorlik jamiyatlar moliyasini samarali tashkil etishda korporativ boshqaruvning takomillashtirish masalalari	440
Sernayev Akbar Aqmirzayevich	
Mahalliy budjetlarning moliyaviy mustaqilligini ta'minlashning ilg'or xorij tajribalari	445
Inogamov Xayot Ilyasovich	
Innovative approaches in tourism business management	450
Mamatkulova Nadira Makkamovna, Azimov Azizxon Sherzodjon ugli	
Davlat boshqaruvi organlarida xodimlar karyerasining turlari, zamonaviy tendensiyalari va xususiyatlari	455
Ochilov Akram Odilovich, Salimov Muhammadbobur Qodir o'g'li	
Oziq-ovqat mahsulotlari bozorini rivojlantirishning iqtisodiy mexanizmlari.....	458
Daminova O'g'loy Mirzaqul qizi	
Tijorat banklarining kredit portfelini samarali boshqarish asoslari va takomillashtirish istiqbollari.....	463
Ruzimuratov Olimjon Baxtiyor o'g'li	
O'zbekistonda pensiya tizimini islohot qilish zarurligi	468
Zokirova Gavxar	
Yo'l qurilish tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash: imkoniyatlar va chora-tadbirlar	473
Raximov Dilshodjon	
O'zbekistonda davlat tuzilmalari faoliyatini raqamlashtirishning strategik istiqbollari.....	478
Safarova Dilshodaxon Eshmuxammadovna	
Mintaqaviy iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilishni takomillashtirish	484
Ravshanova Muxtarama Yusup qizi, Ollokulova Feruza Nansurovna	
Iqtisodiy taraqqiyotni ta'minlashda kichik tadbirkorlikning roli	487
Baeva Shaxzoda Xabibullaevna	



Sun'iy intellekt turlari va uni o'zbekistonda qo'llanishi	493
Shoxjaxon Usmanbekov Doniyor o'g'li, Ulug'bek Xudniddinov Ziyovuddin o'g'li, Abduhakim Yuldashev	
Iqtisodiy resurslar samaradorligining sanoat korxonlaridagi ahamiyati.....	497
Isroilov Xusanboy Ibrohimjon o'g'li	
Xalq ta'limi tizimi muassasalarida budjetdan tashqari mablag'lar hisobini takomillashtirish.....	502
Norbekov Davronbay Eshmurodovich	
Идентификация коэффициентов вейвлет анализа с помощью ядра интегральной модуляции	507
Норалиев Сардор Нурислом угли, Нормуродов Садриддин Салим угли	
Iqtisodiyot transformatsiyalashuv jarayonida korxonalar faoliyatiga raqamli texnologiyalarni joriy etishga investitsiyalarni jalb qilish	513
Sotiboldiyev Xayitboy Abdullajon o'g'li	
Ayollar tadbirkorligini rivojlanish tendensiyalari	519
Kamoldinova Nargiza Anvarovna	
Paxta tozalash texnologik mashinalarining tozalash jarayonini modellashtirish.....	524
Urinov Adxamjon Akbarovich	
Hududda klaster siyosatini rivojlantirish asosida sanoat korxonalarining iqtisodiy barqarorligini ta'minlash.....	528
Alijonov Raxmatillo Avazbek o'g'li, Muminova Elnoraxon Abdukarimovna	
Integratsiyalashgan logistika tizimlarida moliyaviy boshqaruv samaradorligini oshirish.....	534
Maxmudov Samariddin	
Kasalliklarni erta aniqlash imkoniyatlarini oshirishda zamonaviy dasturiy ta'minotning roli	543
Mamatov Maxtumquli Jumanazarovich	
Banklar tomonidan uy-joy qurilishini moliyalashtirishda "jamg'arma kassa" metodi.....	546
Ziyayev Azamat Mirza o'g'li	
O'zbekistonning yashil iqtisodiyotga o'tish yo'llari va ustuvorliklari	551
Mamatova Fotima Abdusalomovna	
O'zbekistonda internet dokonlarini istiqbolini yoritish	557
Atanazarova Mashhura Xurmat qizi, G'ulomiddinov Xusanjon Xamdamjon o'g'li, Yuldashev Abduxakim Abdukarimovich	
Влияние цифровых маркетинговых стратегий на развитие рынка туристической индустрии узбекистана и его перспективы	561
Исмаилова Сайера Улугбековна	
Intensiv bog'lar barpo qilishning iqtisodiy samaradorligi.....	566
Mirzayev Alisher Sabirovich	
Raqobat kurashi sharoitida dunyo hududlarida turizmni rivojlantirish jarayonlari va yo'nalishi.....	570
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
Yer osti suv olish inshootini funktsionallashtirish jarayonini simsiz sensor tarmog'i asosida marshrutlash jadvalini qurush	574
Aytanov Anvar Kidirbaevich, Baxitjanova Kamshat Jambil qizi	
O'zbekiston respublikasida yashirin iqtisodiyot hajmini baholashning statistik tahlili.....	580
Djanadilov Shaxboz O'ktamovich, Irismatov Humoyunmirza Fahritdin o'g'li	
O'zbekistonda pensiya tizimini islohot qilish zarurligi.....	588
Zokirova Gavxar	
Investitsiyalar-tarmoq iqtisodiyotini rivojlantirishning muhim omili: To'qimachilik va tikuv trikotaj sanoati misolida.....	593
Sharofiddinov Shohrux Ulug'bek o'g'li	
Kichik va o'rta biznes rivojlanish tendensiyasi, yaratilgan shart-sharoitlar va muammolar: O'zbekiston va Qozog'iston misolida.....	599
Tojiyev Abror, Raxmonaliyev Abbos	
Mintaqalarda sanoat aglomeratsiyalarni shakllanishi.....	605
Malikov Zuhriddin Vohidovich	



Tadbirkorlik faoliyatidagi moliyaviy risklar va ularni sug'urtalash masalalari	609
Shuxrat Jalolidinovich Mamadjanov	
Цифровой маркетинг	613
Амангалиева Молдир, Икромов Бехруз, Абдухаким Юлдашев Абдукаримович	
Fiskal siyosatning barqaror iqtisodiy o'sishga ta'siri	621
Saydakbarova Madinaxon Anisbekovna	
O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotini inklyuziv rivojlanish darajasini baholash.....	627
Asqarova Mavluda Turabovna	
Tijorat banklarida faktoring operatsiyalari hisobini moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari asosida yuritish istiqbollari	633
Muradova Muborak Yusufjanovna	
Tadbirkorlarni moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlari asosida ularni innovatsion faoliyatini rag'batlantirish.....	638
Daniyarov Kuatbay Dauirxanovich	
Sun'iy intellekt va uning mehnat bozoriga ta'siri	642
Amanov Otabek Amankulovich	
Amarantning mahalliy navlari kunjarasi tarkibidagi pektinni aniqlash	647
G.A.Rustamova, N.X.To'xtaboyev	
Kreditlash jarayonida tijorat banklarining mobil ilovalar orqali innovatsiyalari	652
Latipova Lola Ilhomovna	
Biznes tashkilotlarining moliyaviy hisobotlari maqsadi, tarkibi va biznes qarorlarda qo'llanilishi	658
Misirov Asliddin Mamasobirovich, Turabekov Bekali	
Korxonalar ishlab chiqarish potensialidan foydalanishning optimallashtirish yo'llari	663
Jalilov Bahrom Sotiboldievich	
Yashil iqtisodiyot ko'rsatgichlarini ekonometrik tahlil qilishda dinamik modellardan foydalanish.....	667
Muradov Rustamjon Sobitxonovich	
Ekoturizm tadqiqot yo'nalishlari - bibliometrik tahlil.....	671
Xayrullayeva Nilufarbegim Nematillo qizi	
Uzum qurutishda mahsulot chiqish miqdori, muddati va sifatiga blansirovkaning o'rni	677
Sayfullayeva Nazokat Qobuljonovna	
Эффективное страхование рисков проектного финансирования	681
Гулираъно Носирова Абдулазиз кизи	
Kichik biznes raqobatbardoshligini oshirishda raqamlashtirishning ta'siri.....	685
Melibaeva Gulxon Nazrullaevna	
O'zbekistonda ishsizlikni kamaytirish va bandlik darajasini oshirish orqali barqaror iqtisodiy rivojlanishga erishish yo'llari	693
Botirova Sarvinoz Boburjon qizi	
O'zbekiston sug'urta bozorida anderrayting xizmatini takomillashtirish yo'llari.....	699
Mirzoyev Sayfullo Fayzulloevich	
Подходы к оценке стоимости бизнеса, их преимущества и недостатки	704
Муратов Абдулазиз Уктамович	
Barqaror rivojlanishni ta'minlashda inson kapitalining ahamiyati.....	709
Nazarova Gulhayo Ikrom qizi	
Kichik biznes subyektlari faoliyatini rivojlanishida eksport sohasini o'rni.....	717
M.A.Ibroximov	
Технология подготовки и сушки моркови.....	721
Худайбердиев Тохиржон Латифович	
Kasbiy ta'limda malakali kadrlar tayyorlash tizimini xalqaro tajriba asosida takomillashtirish.....	725
Ulug'bek Toshev Jabborovich, Zarrina Narziyeva Islomovna	
Определение экономической эффективности предприятия, методы её оценки и способы повышения производства	729
Нелюфар Умаровна Дадабаева	



Korxonaning eksport salohiyatini oshirish yo'llari	737
Ishmanova D.N., Tojiev F.S., Khujaeva K.K.	
Chakana savdo rivojlanishining rivojlangan mamlakatlar iqtisodiyotini shakllanishidagi roli	743
Abdullayev Firdavs Sanjar o'g'li, Ollokulova Feruza Mansurovna	
O'zbekistonda sanoat sohasining rivojlanishi va aholi bandligi	748
Xalmuratov Zakirjan Mekkamovich, Ollokulova Feruza Mansurovna	
O'zbekiston Respublikasida to'qimachilik korxonalarini rivojlanishining prognoz ssenariylari	751
Jo'rayev Ilhomjon Kamoliddinovich	
Kam ta'minlangan oilalarda daromadlarni oshirish va xususiy tadbirkorlik korxonalarining o'ziga xos tomonlari	757
N.N.Tursunov	
Kichik tadbirkorlik subyektlarini soliqqa tortish mexanizmlarini aniqlash masalalari	762
A.I.Akbarov	
Kichik biznes subyektlarining eksport salohiyatini oshirishda davlatning o'rni	767
Z.Rahimova	
O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash masalalari	772
R.K.Usmanov	
Tibbiyot muassasalarida moliyaviy resurslarni shakllantirish xususiyatlari	776
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	
Tadbirkorlik faoliyati va uning iqtisodiyotga qo'shadigan hissasini oshirishda ishlab chiqarish resurslaridan samarali foydalanish university of business and science	782
I.M.Kamoliddinov, G.X.Dadajanova	
Agro turizmni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy asoslari	787
Yaxshiliqov Jo'raqul Rahmiddin o'g'li, Farhod Mahmudovich Tirkashyev	
Bilvosita soliqqa tortish nazariyasi	791
Ergashev Ilxomjon Obodovich	
Значение удобрений в минерализации гумуса и мобилизации азота старообращаемого светлосерозема	795
Хакимов Шавкатжон Закирович	
Budjet subsidiyalaridan energetika sohasida foydalanish amaliyoti	800
Madreimov Aytbay Orazbaevich	
Paxta – to'qimachilik klasterlari doirasida bog'dorchilik klasterlarini rivojlantirish yo'nalishlari	804
Ergashov Ulug'bek Zoxidjonovich	
Sport sohasini moliyalashtirishda xorijiy davlatlar tajribasi	812
M.N. Mamatov	
Moliyaviy instrumentlarning hisobi va audit masalalari	816
Maxmudov Saidjamol Kadirjanovich	
Kichik biznes korxonalarida ta'minot zanjiri tizimidan foydalanishning uslubiy asoslari	824
Abduvaxobov Boburmirzo Botirovich	
Xalqaro valyuta fondi ko'rsatkichlari asosida mamlakatdagi joriy iqtisodiy holatni baholash	828
Askarova Mavluda Turabovna, Jalolova Madina Shopo'lat qizi	
Effectiveness of modern methods in the development of transport systems	834
Fayzullaev Javlonbek Sultanovich	
Kichik biznesni innovatsion rivojlanishida infrastrukturaning o'rni university of business and science	839
O.X.Ergashev, E.N.Nosirov	
Hududlarni rivojlantirish bo'yicha investitsiya loyihasi ko'rsatkichlari tizimining funktsional jihati	843
I.E.Kenjaye	



Ekologik muammolarni atrof-muhitni himoyalashga ixtisoslashgan ijtimoiy tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish orqali bartaraf etish yo'llari.....	850
Narzullayev Elmurod Shuxrat o'g'li	
Sanoat tarmoqlarida eksportni diversifikatsiyalash: strategiya va tahlil	856
K.M. Umarkulov	
Развитие и управление рынком капитала в цифровой экономике – проблемы и современные решения	861
Киличева Ф.Б., Бозорова О.Р.	
Перспективы развития железнодорожный транспортной системы Республики Узбекистан в условиях зеленой экономики	867
Мухамедова Ситора	
Sug'urta korxonalarida xususiy kapital hisobini takomillashtirish	871
Shirinov Uchqun, Najimova Nigora	
Banklarning moliyaviy baqrqarorlik ko'rsatkichlari orqali ularning reytingini aniqlash yo'nalishlari	874
Maxmudov Omon Tuxtayevich	
Investment funds and their types	879
Sultanboeva Munira Bakhodirovna	
Baliqchilik sohasini rivojlantirishda xorij tajribalari va ulardan samarali foydalanish	886
Matmuratova Nigora Ruzmatovna	
Рынок труда и строительная индустрия узбекистана в условиях демографического роста и урбанизации	891
Тула Нодирбек Баходир угли, Махмудходжаева Луиза Сайфуллоевна	
Kichik biznesni rivojlantirishda bank xizmatlarining o'rni va ahamiyati.....	898
Umirzoqov Faxriddin Farhodovich	
Raqamli iqtisodiyotda iqtisodiy o'sishga ta'sir qiluvchi omillarning empirik tahlili	901
Abdullayev Suyun Artikovich	
Цифровая трансформация услуг в сельской местности в условиях современного развития.....	906
Халимов Шахбоз Халимович	
Tijorat banklarida muammoli aktivlarni qisqartirish imkoniyatlari va ulardan foydalanish natijalari.....	910
Maqsudov Bunyod Abdusamat o'g'li	
Практические аспекты реализации инициативного бюджетирования в Республике Узбекистан.....	915
Нурмухамедова Барно Исмаиловна, Урунова Гульнора Чарикулиевна	
O'zbekistonda milliy ko'p o'lchovli kambag'allik indeksini ishlab chiqish	922
Urazbayev Raxmatjon Otajonovich	
Mulkiy soliqlarning hududlar iqtisodiy o'sishiga ta'siri.....	934
Aliyarov Olim Abdug'aparovich	
Bozor mexanizmlarini davlat tomonidan tartibga solish zaruriyati va ziddiyatlari	941
Amonov Mehriddin Oromiddinovich	
To'dako'l suv omboridagi kumush tovonbaliqning (Carassius Gibelio) "truss-protocol" bo'yicha tahlil ko'rsatkichlari	946
Hakimova Ruxsatoy Begmurodovna, Umarov Husan Laziz o'g'li	
O'zbekistonda raqamlashtirish va ta'lim orqali ishchi kuchi samaradorligini oshirish yo'llari	951
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich	
Pul oqimlari hisobotini tahlil qilishning strategik ahamiyati	958
Karimov Eminjon Gapardjonovich	
O'zbekiston farmatsevtika sohasida ERP tizimining afzalliklari.....	963
Mirzakarimova Maftuna Baxromjon qizi	
The content and essence of entrepreneurship and its categorization.....	969
Nasriddinov Qobilbek Qurbonbekovich	



Mehnat migratsiyasi: sabab va oqibatlar.....	974
Djurayev Olimjon Narkulovich	
Mintaqa iqtisodiy – ijtimoiy rivojlanishida erkin iqtisodiy zonalarining tutgan o‘rni.....	979
Ataismatov Iqboljon Zumratjonovich	
Tadbirkorlik universitetlarida moliyaviy mablag‘larni jalb etish mexanizmlarini takomillashtirish yo‘llari.....	984
Xojayev Azizxon Saidaloxonovich	
Davlat-xususiy sheriklik asosidagi loyihalar iqtisodiy samaradorligini baholash.....	991
Mengnarov Adham Ergashovich	
Halqa tukli matolarini ishlab chiqarish jarayonining ilmiy tahlili.....	998
Mamadaliyeva Dildora Abdulmalikovna	
Tadbirkorlik subyektlari faoliyatida logistika xarajatlarini optimallashtirish strategiyalari va zamonaviy yondashuvlar	1002
Alimov Muhammadbobur Ibrogimovich	
Real vaqtda yuz qiyofasi orqali hissiyotni tahlil qilish algoritmi.....	1008
Tursonbadalov Umid Abdulmalikovich, Xolboyev Alisher Boboxon o‘g‘li, Chorshanbiyeva Marjona Zavqiddinovna	
Kichik biznesning iqtisodiy salohiyatidan foydalanishda mahalliy resurslardan foydalanish masalalari.....	1014
Ubaydullayev Akmal Tulkinboyevich	
Mamlakatimiz iqtisodiy tayanchi sifatida tadbirkorlik faoliyatini yuksalishtirish.....	1019
Mamajonova Gulbaxor Toxirjon qizi	
Yashil iqtisodiyotni shakllantirish va rivojlantirishning xorij tajribasi: nazariya, amaliyot.....	1023
Komilova Nilufar Karshiboyevna	
Korxona faoliyatini tizimli boshqarishni nazariy asoslari.....	1029
Tursunov Sherzod Abduqodirovich, Aliyeva Nodiraxon Abdumalikovna, Axmedov Jahongir Baratovich	
Ta‘lim tizimida budjet mablag‘larining maqsadli sarflanishi nazorati	1034
Xaydarov Baxrom Xolmuradovich	
Kichik biznes subyektlari eksport falohiyatini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish	1038
Boymirzayev Zokirjon Mashrabboyevich	
Ochiq-yer osti usulida qazib olinadigan tog‘li hududlardagi ruda konlari zahiralarini tizimlashtirish	1042
I.T. Mislibaev, Sh.T. Tadjiev, M.J. Normatova, M.Sh. Ochilova	
Xizmat ko‘rsatish sohasini davlat tomonidan qo‘llab quvvatlash mexanizmlari	1046
Ergashev X.X., Xabibullayev A.X., Axmedov I.I.	
Raqamli marketingning mamlakatimizdagi hozirgi holati va uni rivojlanish yo‘llari	1050
Kesinboyeva Rukhshona, Tozaboyeva Guli, Yuldashev Abduhakim	
Mintaqa turizm salohiyatini oshirishda muzeylar rolini oshib borishi va ularning faoliyatini takomillashtirish yo‘llari.....	1055
Ro‘zmetov Baxodir Shomurotovich	
Mamlakatimizda yakka tartibdagi tadbirkorlikga aylanma soliqning chegaraviy miqdorining ahamiyati.....	1061
Saidrasulov Ibrohim Ixtiyor o‘g‘li	
Buyuk britaniyada ta‘lim tadbirkorligi: innovatsiyalar, edtech va iqtisodiy samara.....	1065
Abdusattorov Sodiqjon Hakimjon o‘g‘li	
Turli mamlakatlarda oliy ta‘limni moliyalashtirish yo‘llari.....	1070
Umarova Moxigul Maxmayunus qizi, Sultonboeva Munira Baxodirovna	
Mamlakatimizda kripto-aktivlar aylanmasi sohasida xizmatlar ko‘rsatuvchi provayderlar faoliyatini tartibga solish amaliyoti tahlili	1075
Abdurahmonov Baxriddin Abdumannon o‘g‘li	
Farmasevtika tarmog‘ida innovatsiyalarni qo‘llashning iqtisodiy ahamiyati.....	1079
Komolov Sadriddin Xayriddinovich	
Kichik sanoat zonalarini barpo etish va zona hududiga korxonalarni joylashtirish	1083
Fatxullaev Izzatilla	



Iqlim o'zgarishlari fonida qishloq xo'jaligi risklaridan sug'urtalashning ahamiyati.....	1087
Nurullaev Abdulaziz Sirojiddinovich	
Loyihalarni esg tamoyillari asosida moliyalashtirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	1091
Jumaniyazov Inomjon Turayevich, Abdulazizov Shuxratjon Botirjon o'g'li	
Globallashuv sharoitida mamlakat iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash masalalari	1097
Nurmuradov Olmos Eshmuradovich	
Yashirin iqtisodiyot: mazmuni, mohiyati, sabablari va uni bartaraf etish yo'llari	1103
Avazov Ergash Xidirberdiyevich, Bobojonova Marjona Otabekovna	
Aksiyalarni ommaviy joylashtirish amaliyotini samarali tashkil etishning o'ziga xos jihatlari	1108
Boyev Bekzodjon Jo'raqul o'g'li	
Rivojlanayotgan O'zbekistonda yashil iqtisodiyotning tutgan o'rni	1112
Halikov Saydilla Abdrahmonovich	
Tijorat banklari tomonidan kichik va o'rta biznes subyektlarini kreditlash tartibi va uning o'ziga xos xususiyatlari	1118
Fattoxov Ulug'bek Abduxalimovich	
O'zbekistonda oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish yo'llari	1128
Valiyev Hayrulla Ismatullaevich	
The evolution of economic terminology in the digital era	1133
Akramova Nozima Muzaffarovna	
Davlat xaridlari tizimini takomillashtirish yo'nalishlari.....	1137
Ro'ziqulova Zarina Omon qizi	
Respublikamizda banklarning depozit operatsiyalarini takomillashtirish masalalari	1142
Shamsiyev Nodir Muratovich	
Tijorat banklarining tashqi savdoni moliyalashtirish amaliyotini raqamli texnologiyalar asosida takomillashtirish yo'llari.....	1150
I.A. Yuldashev	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida bank tizimi moliyaviy barqarorligini ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari.....	1155
Xolmamatov Farhodjon Kubaevich	
Минимизация рисков при внедрении ERP-системы на железнодорожном транспорте в условиях трансформации учета.....	1160
Султанова Соня Махмудовна	
Development of social infrastructure helps increase the standard of living of the population.....	1166
Abdullayeva Madina Kamilovna	
Uy-joy qurilish bozorida korxonalarning raqobatbardoshlik darajasini modellashtirish zaruriyati	1169
Tashpulatova Shaxnoza Tursunpulatovna, Faxriddin Xasanov Zokir o'g'li	
Turizm sohasini davlat tomonidan ko'llab-quvvatlashning tashkiliy-huquqiy asoslarini takomillashtirish	1175
Abdusalomov Dilshod	
To'qimachilik korxonalari iqtisodiy xavfsizlik darajalarini baholash.....	1179
Bayboboeva Firuza Nabijonovna	
Suv resurlaridan samarali foydalanishda soliq mexanizmlarining o'rni va ahamiyatini oshirish masalalari.....	1184
Sodiq Boymurotov, Sanjar Sevinchev	
Zamonaviy turizm infratuzilmasining mamlakat turizm salohiyatini oshirishdagi o'rni va ahamiyati	1190
Matkabulova Dilorom Xalilullaevna	
O'zbekistonda 2025-yilda soliq ma'murchiligini takomillashtirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohatlar	1195
Mukimov Botir Mirabzalovich	
Tabiiy kapitalni jamg'arishda iqlim innovatsiyalarni boshqarish.....	1202
Urunbayev Sapparbek Samatovich	
Digital technologies in supply chain management: cost efficiency with iot, ai, and blockchain	1209
Shokirov Yakhyojon Avazjon ugli	



Aholini qishloq xo'jaligi mahsulotlari bilan ta'minlashning hozirgi holati va fiziologik iste'mol normalari	1213
Maftuna Ochilova Toshpulat qizi	
Qishloq xo'jaligi mahsulotlari samaradorligiga logistika xizmatlarining ta'siri tahlili	1217
Abdirashidov Temurbek Abdirashid o'g'li	
Развитие студенческих бизнес-инкубаторов – важный элемент укрепления человеческого капитала и инновационного роста	1221
Срожиддинова Зарина Хайриддиновна, Котов Валентин Антонович	
Cross-cultural challenges and solutions of employee motivation in multinational corporations.....	1228
Sarimsakov Bakhtiyor Rakhmonjanovich	
Роль инноваций в гибком управлении проектами.....	1231
Касимова Наима Джахангировна	
Mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida xizmat ko'rsatish sohasining ahamiyati va o'ziga xos xususiyatlari	1236
Odilova Dilnoza Barnayevna	
Ijtimoiy himoyaga muhtoj aholini ijtimoiy sug'urta tizimi orqali moliyalashtirish yo'nalishlari	1243
Beknazarov Zafarjon Ergashevich	
Tog' va tog'oldi hududlari qishloq xo'jaligi rivojlanishining asosiy yo'nalishlari	1250
Abdulxayeva Gulshan Maxmudovna	
Mchjlarda korporativ boshqaruv tamoyillarini joriy etish va rivojlantirish yo'llari	1256
Ismailov Allayor Rashidovich, Musaxonova Madina Muzaffar qizi	
Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda yangi yondashuvlar va innovatsion yechimlar	1262
Utarov Doniyorbek G'ayratbek o'g'li, Saidov Mash'al Samadovich	
Ziyorat turizm: turistik sayohatlarning shakllanish bosqichlari	1266
Kurbanova Mohinur Xabib qizi	
Germaniyaning ta'minot zanjirlarini boshqarish tajribasidan foydalanishning afzalliklari	1274
Karimov Asadbek Dilshod o'g'li, Abdurafikov Shohrux Golibjonovich, D.N.Ishmanova	
O'zbekistonning investitsiyaviy faoliyati jozibadorligini boshqarishning ilmiy-nazariy asoslari.....	1279
Bekmurodova Gavhar Adham qizi	
Tijorat banklari faoliyatini raqamli marketing texnologiyalari orqali rivojlantirish yo'llari	1284
Bekmurodova Go'zal Adhamovna	
Korxonalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash yo'llari	1289
Yuldashev Fozil Turapovich	
Tijorat banklarini transformatsiyalash jarayonida xorijiy kredit liniyalarning o'rni	1299
Toshboyev Sherzod Turdaliyevich	
O'zbekistonda turizmni rivojlantirishda davlat-xususiy sheriklik mexanizmidan foydalanish masalalari.....	1307
Yuldashev Kodirjon Mamadjanovich	
Kichik biznes moliyasini boshqarish masalalari	1311
Soatova Nodira Boboxanovna, Aminov Asror Fozil o'g'li	
Ayollar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlashning xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	1317
Zulfikarova Difuza Gulomjanovna	
Tijorat banklarida kredit operatsiyalari hisobining samaradorligini oshirish yo'llari.....	1321
Djumaniyazov Ikram Karimbayevich	
Saudiya Arabistoni eksportini diversifikatsiyalash omillari	1326
Mamatov Baxodir Quldoshovich	
Kichik biznesni rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar va tadbirlar ishlab chiqish	1335
Rustambekova Feruza Rustambek qizi	
Муниципальные займы как решение проблемы расширения источников доходов местных бюджетов узбекистана.....	1340
Бабаджанова Лола Шопулатовна, Срожиддинова Зарина Хайриддиновна	
Samarqand davlat universitetining denov tadbirkorlik va pedagogika instituti faoliyati tahlili.....	1345
Ruziyev Oybek Abdumuminovich	



O'zbekiston professional ta'lim tizimiga KPI (key performance indicator) ni joriy etish	1350
Ergashev Azamat Omonovich	
O'zbekiston respublikasida transfert narxlar shakllanishini tartibga solishning soliq mexanizmi.....	1353
G'aniyev Habibullo Odiljon o'g'li	
Sirkulyar iqtisodiyot barqaror rivojlanish mexanizmi sifatida.....	1357
Xashimova Salima Nigmatullayevna	
Hududlarda diversifikatsiyalashgan turistik mahsulotlar asosida turizm sohasini rivojlanishining prognoz parametrlarini ishlab chiqish usullari	1361
Xamzaeva Dिल्фуза Samarovna	
O'zbekiston respublikasi davlat budjetiga tushadigan daromadlar strukturasini takomillashtirish.....	1367
A. Mutalov, M. A. Mutalova	
Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda turizmning o'rni	1370
Daniyarova F.B, Chinorova Sh.M	
The impact of monetary policy on economic growth in the context of globalization.....	1374
Jiang Fu	
Yashil iqtisodiyga yo'naltirilgan sanoat korxonalarni iqtisodiy rag'batlantirish mexanizmlarining ahamiyati	1380
Umarov Elshod G'ulom o'g'li	
Международный опыт применения транспортных систем как инструмента для стимулирования экономического развития	1389
Абдурахманова М.Т.	
Меры по совершенствованию работы с проблемными кредитами в республики узбекистан.....	1394
Ахмедова Улмасой Хусан кизи	
Tijorat banklari tomonidan depozitlar jalb qilish va ularni boshqarish.....	1399
Rahimov Akmal Matyaqubovich	
Tijorat banklari tomonidan resurslarni shakllantirish o'ziga xos xususiyatlari.....	1404
Ortiqov Uyg'un Davlatovich	
Green technologies investment and the prospects of the green economy.....	1412
Ibragimova Gulchehra Toxirovna, Saidmalikova Muslima Jahongirovna	
Прогнозирование экономического роста Узбекистана в условиях глобальной неопределенности.....	1417
Тохилов Талъат Олимжонович	
Tadbirkorlikdagi innovatsion nazariyalarning mavjud terminologik asoslari va ularning iqtisodiy mohiyati	1424
Begmatova Shaxnoza Adxamovna, Irmatova Lola Ravshanovna	
Turistik faoliyat samaradorligi diagnostikasi asosida faoliyatni maqbullashtirish imkoniyatlari.....	1431
Asraqulov Abduraxmon Sultonovich	
Tadbirkorlikni hududiy jihatdan rivojlanishi va uning ijtimoiy-iqtisodiy ta'siri	1437
Sanjar G'aniyev	
Xalqaro mamlakatlar bank tizining barqarorligi tajribasi va uning o'ziga xos xususiyatlari.....	1442
N.Q. Xolov	
Ijtimoiy boshqaruvning milliy modeli: kambag'alliknikamaytirish yo'llari	1449
Hasanova X.X	
Mamlakatimizda investitsion salohiyatini shakllantirish metodologiyasi.....	1461
G'aybullayev Odil Baxtiyarovich	
Priority directions for development of the agro-industry network based on the introduction of digital technologies.....	1466
Aripova Shoira Dzhurakulovna	
Эмпирический анализ финансовой устойчивости страховых компаний.....	1471
Эргашева Фарангиз Шерзод кизи, Номозова Кумри Исоевна	
Milliy innovatsion tizimning iqtisodiyotning institutsional tuzilmasiga ta'siri	1478
Abduraxmanov Kamoliddin Batirovich	
Uy-joy qurilish bozorida korxonalarining raqobatbardoshligi	1484
Xamzaeva Malika Normurod qizi, Namozov Diyorbek Baxtiyor o'g'li, Ibragimov Q. T.	



Soliq qarzдорliklar vujudga kelishi sabablari tahlili.....	1490
Yuldashev Dilshod Rustamovich	
O'zbekiston sug'urta bozorining holati va uni rivojlantirish istiqbollari.....	1497
Tuxtarova Maftuna Yo'ldashboy qizi	
Market Mechanisms and Eco-Marketing Tactics in Agricultural Economics: A Study on Promotional Models for Sustainable Practices.....	1502
Ostonaqulova Gulsarakhon Mukhammadyoqub kizi	
Mamlakatimizda tijorat banklari barqarorligi holati tahlili	1508
Ahmedov Samandar Sayfullo o'g'li	
Tadbirkorlik subyektlarining innovation loyihalarini moliyalashtirish masalalari.....	1523
Jubanova Bayramgul Aymuratovna	
Shaharlarda qishloq xo'jaligini rivojlantirish: imkoniyatlar va qiyinchiliklarini o'rganish.....	1530
Xaitbayev Jasurbek Otaxanovich	
Qishloq joylarda xizmat ko'rsatishni rivojlantirish va aholi turmush darajasini yuksaltirish	1540
Umirzoqova Muxabbat Ismatjon qizi	
Zamonaviy iqtisodiyotda erkin iqtisodiy zonalar rivojlanishining nazariy va amaliy jihatlari.....	1545
Kuziyev Ravshan Ramazanovich	
O'zbekiston Respublikasida neft-gaz korxonalari investitsion faoliyati tahlili	1552
Uzoqov Azizbek Bahromovich	
Budjet daromadlari tushumiga bilvosita soliqlarning ta'sirini baholash	1558
Ergashev I. O.	
Paxtachilikda zararkunandalarga qarshi kurashishda ilg'or xorijiy mamlakatlar iqtisodiy tajribalari.....	1561
Shamshetova Dilyara Sarsenovna	
Aholi elektr energiya iste'moli hajmining ekonometrik tahlili	1564
N.N. Turayev	
Globalashgan dunyoda kadrlar migrasiyasining ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlarga ta'siri	1573
Jo'rayeva Nafisa Ravshan qizi, Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
Yashil iqtisodiyotni moliyalashtirish va takomillashtirish.....	1578
Risqibekova Nozimaxon	
Ways to improve the efficiency of using the economic potential of industrial enterprises.....	1584
Akhunova Shohista Nomanjonovna, Sotvoldiyeva Dilnavo Mansurjon qizi, Maxkamov Saidafzal Saidkamol o'g'li	
Статистический анализ и прогноз развития виноградарства в Республике Узбекистан.....	1589
Сапаев Дилшод Хушнудович	
Гастрономический туризм: состояние и перспективы развития	1595
Абидова Дилфуза Игамбердиевна, Рахматуллаева Зулайхо Хасан кизи	
Tijorat banklari daromad bazasini shakllantirishda aqshning bank of america banki tajribasi.....	1601
Togayev Salim Sobirovich	
Tijorat banklari tomonidan real sektor korxonalarini moliyaviy qo'llab quvatlash	1607
Anvarov Nozimjon Maxsudbek o'g'li	
Современные аспекты социально-экономических и экологических реформ для улучшения эффективности каракулеводства	1610
Нуриллаев Жамолиддин Ярашевич	
Fuqarolik jamiyati institutlarini qo'llab-quvvatlashda davlat subsidiyasining o'rni.....	1615
Xusanov Otabek Nishonovich	
Mahalliy budjetlarning moliyaviy resurslarini boshqarishning hozirgi holati.....	1620
Imanova Umida Baxtiyorovna	
Biznes rivojlanishiga ta'sir qiluvchi omillar va ularni statistik baholashning ahamiyati	1625
Saidova Marhabo Xabibullo qizi	
O'zbekistonda xufyona iqtisodiyot va uni qisqartirishning ilmiy tadqiqotlardagi talqinining ilmiy tahlili	1630
Raximjonov Jaxongir Nabievich	
Kichik biznes subyektlarida tijorat risklarini boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish	1638
Sharipova Gulmira Toxirovna	



Tadbirkorlikning ijtimoiy funksiyasini namoyon bo'lishi.....	1644
Xalilov Muxiddin Shakirovich	
O'zbekiston davlat xaridlari tizimi va kichik bizneslar: imkoniyatlar va muammolar	1648
Majidov Nizom Baxramovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida suv resurslaridan samarali foydalanish yo'llari.....	1654
Ochilov Ilhom Saitqulovich, Turgunbayev Utkir Begimovich	
Mahalliy budjetlar daromadlari barqarorligini ta'minlash yo'llari	1659
Shoydaliyev Umid Eshquvat o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tijorat banklari depozit operatsiyalarini takomillashtirish	1674
I.I.Jo'rayev	
Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda donli ekinlar yetishtirishning ahamiyati va xarajatlar hisobini tashkil etishning xususiyatlari	1680
Aytimbetov Qoyshibek Orazbekovich	
Tijorat banklari dividend siyosati va obligatsiyalar bo'yicha foiz siyosati tahlili.....	1685
Ubaydullayev Dilshod Zuvaytovich	
Kimyo sanoati korxonalarini strategik rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari.....	1689
Gulbayeva Feruza Islamovna	
Xalq ta'limi tizimi muassasalarida budjetdan tashqari mablag'lar hisobi metodologiyasini takomillashtirish	1694
Narbekova Gulrux Davronboyevna	
Mehmonxonalarda ovqatlantirish xizmatlarini boshqarishning zamonaviy modellari.....	1700
Yaxshiyev Xusniddin Tolibovich	
Raqamli texnologiyalar asosida turizm transporti integratsiyasining ahamiyati.....	1704
Vakilov Ruslan Tillabayevich	
O'zbekiston iqtisodiyotida kichik biznes va sanoatning tutgan o'rni.....	1709
Butaev Dovlatali Inomovich	
Optimal rivojlanishni ta'minlashda qishloq xo'jaligi iqtisodiyotiga ta'sir qiluvchi omillar tasnifi	1715
N.N.Ibragimov	



OPTIMAL RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA QISHLOQ XO'JALIGI IQTISODIYOTIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TASNIFI

N.N.Ibragimov

TATU Qarshi filiali Logistikada axborot texnologiyalari kafedrası mudiri i.f.f.d.

Annotatsiya: Ushbu maqolada qishloq xo'jaligi iqtisodiyotiga ta'sir qiluvchi omillarning ahamiyati o'rganilgan. Optimal rivojlanish jarayonida ekonometrik modellash tirishning o'rni va xorijiy davlatlar tajribasining ahamiyati ko'rib chiqilgan. Qishloq xo'jaligida resurslardan samarali foydalanish, ishlab chiqarish hajmini optimallashtirish va iqtisodiy samaradorlikni oshirish bo'yicha xorijiy tajribalar tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: qishloq xo'jaligi, ekonometrik modellash tirish, xorijiy tajriba, resurslardan foydalanish, samaradorlik, qishloq xo'jaligi rivoji.

Abstract: This article examines the role of econometric modeling and the importance of the experience of foreign countries in the process of agricultural development. Foreign experiences on effective use of resources, optimization of production volume and increase of economic efficiency in agriculture were analyzed. The article is dedicated to studying the possibilities of using econometric models and applying best practices of foreign countries in the conditions of Uzbekistan.

Key words: agriculture, econometric modeling, foreign experience, use of resources, efficiency, agricultural development.

Аннотация: В данной статье рассматривается роль эконометрического моделирования и значение опыта зарубежных стран в процессе развития сельского хозяйства. Проанализирован зарубежный опыт по эффективному использованию ресурсов, оптимизации объемов производства и повышению экономической эффективности в сельском хозяйстве. Статья посвящена изучению возможностей использования эконометрических моделей и применения передового опыта зарубежных стран в условиях Узбекистана.

Ключевые слова: сельское хозяйство, эконометрическое моделирование, зарубежный опыт, использование ресурсов, эффективность, развитие сельского хозяйства.

KIRISH

Xorijiy davlatlarda qishloq xo'jaligini rivojlantirish jarayonlarini tadqiq qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek bu borada amalga oshirilgan islohotlar samaradorligini, natijadorligini baholash va mazkur natijalar asosida xulosalar chiqarish mamlakatimizda muhim ahamiyat kasb qiluvchi agrotarmoqni rivojlantirishning istiqbolli yo'nalishlarini ishlab chiqishga yordam beradi va qishloq xo'jaligida mahsulot yetishtirish va uning barqarorligiga ta'sir qiluvchi omillar guruhlarini shakllantirish, ular tasnifini ishlab chiqish mavjud muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha aniq maqsadli chora-tadbirlarni ishlab chiqishga xizmat qiladi

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Qishloq xo'jaligi rivojlanish jarayonini ekonometrik modellash tirish bo'yicha xalqaro tajriba juda boy bo'lib, bu jarayon qishloq xo'jaligi sektorining barqaror o'sishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Xorijiy davlatlarning qishloq xo'jaligi sohasidagi tajribasi nafaqat iqtisodiy ko'rsatkichlarni aniqlashda, balki resurslardan samarali foydalanishni ta'minlashda ham dolzarbdir.

Masalan, R. Solow va T.W. Schultz tadqiqotlarida qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish samaradorligini oshirishda texnologik taraqqiyot va innovatsiyalarni qo'llash muhim omillar sifatida ko'rsatilgan. Ular qishloq xo'jaligida resurslardan optimal foydalanish va ishlab chiqarish hajmlarini aniqlashda ekonometrik modellash tirishning ahamiyatini ta'kidlab o'tishgan.

Shuningdek, A.C. Fisher va G.M. Grossman qishloq xo'jaligi iqtisodiyotini rivojlantirishda ekonometrik modellardan foydalanish orqali resurslar va ishlab chiqarish darajalarini to'g'ri baholash muhimligini ko'rsatib berishgan. Ularning fikricha, iqtisodiy modellar orqali qishloq xo'jaligi sektoridagi o'zgarishlarni oldindan prognoz qilish va samaradorlikni oshirish imkoniyatlarini tahlil qilish mumkin.



O'zbekiston sharoitida bu boradagi izlanishlarni I. Usmonov olib borgan bo'lib, uning tadqiqotlarida qishloq xo'jaligi tarmoqlarining samaradorligini oshirish uchun xorijiy tajribadan foydalanish va uni milliy iqtisodiyotga tatbiq etish zarurati ta'kidlangan. Usmonovning fikriga ko'ra, O'zbekiston qishloq xo'jaligi uchun ekonometrik modellashirishning xalqaro tajribasi resurslar, yer va suvdan foydalanishni optimallashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot ishlarini amalga oshirishda ilmiy tadqiqot metodologiyasida keng qo'llaniladigan usullardan foydalanildi. Mazkur maqolani tayyorlashda ekonometrik modellashirish usulidan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Angliya rivojlanish tarixidan ma'lumki, u yerda sanoat inqilobi sodir bo'lishidan oldin qishloq xo'jaligi inqilobi kuzatilgan. Shu sababli sanoat inqilobi kabi qishloq xo'jaligi inqilobining Britaniyada 1560—1850-yillarda sodir bo'lganligi haqidagi tushunchalar ingliz agrar tarixining muhim tashkiliy tamoiy sifatida qaralib kelinmoqda [1]. Ayni holatni AQSh va Yaponiya tajribasida ham kuzatish mumkin, ya'ni mazkur davlatlarda qishloq xo'jaligidagi rivojlanish ularning sanoatlashtirish jarayoniga katta hissa qo'shgan [2]. Yangi asrning boshlanishi bilan bog'liq bo'lgan texnologik taraqqiyot hamda bozor integratsiyasidagi o'zgarishlar AQSh fermerlari faoliyatiga iste'molchilar ta'siridan alohida muhim bo'lgan kuch sifatida namoyon bo'ldi. Femer xo'jaliklari qishloq xo'jalik mahsulotlarining asosiy qismini ishlab chiqarishga ixtisoslashgan kamroq, ammo yirikroq faoliyat turlariga o'ta boshladilar. Shuningdek, daromadining asosiy qismini qishloq xo'jaligidan tashqari manbalardan oladigan kichik fermer xo'jaliklari soni ortib bordi. So'nggi 40 yilda iqtisodiy va siyosiy sharoitlarning o'zgarishiga mos ravishda AQSh qishloq xo'jaligi dasturlarining ko'plab xususiyatlari o'zgargan bo'lsada, mahsulot ishlab chiqarish dasturining ikkita xususiyati, ya'ni mahsulotlarning o'ziga xosligini ta'minlash hamda daromadlarni qo'llab-quvvatlash masalalari o'zgarmadi. Bugungi kunda qo'llab-quvvatlanadigan tovarlar (bug'doy, yem-xashak, sholi, paxta, moyli ekinlar, sut mahsulotlari va shakar) bo'yicha naqt pul tushumlari 34 foizni tashkil qilmoqda. Fermer xo'jaliklari daromad olishini qo'llab-quvvatlash bo'yicha to'g'ridan-to'g'ri davlat to'lovlari 500000 fermer xo'jaligiga to'g'ri keladi va bu jami fermer xo'jaliklarining chorak qismini tashkil qiladi [8].

Angliyada qishloq xo'jaligini rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlariga to'xtalib o'tamiz. Angliya uzoq davrdan buyon qo'llanilib kelayotgan, fermer uchun to'g'ridan-to'g'ri to'lovni amalga oshirishdan foydalanib kelganiga qaramasdan uning mavjud modeli hozirgi ko'rinishda uzoq davom etmasligi ta'kidlanadi. Ya'ni fermerlarni moliyaviy qo'llab-quvvatlash ma'lum darajada davom etishi mumkin, biroq hozirgi kunda ko'plab fermerlarni qo'llab-quvvatlash imkoniyati bo'lish yoki bo'lmasligi noma'lumligicha qolmoqda.

Shuni alohida ta'kidlash lozimki, qishloq xo'jaligi doirasidagi siyosatning kelajakdagi yo'nalishlari qanday bo'lishidan qat'iy nazar tijorat maqsadlari va bosimlari fermerlik bilan shug'ullanishni ta'minlashga xizmat qilishi lozim. Fermerlarning o'zgaruvchan bozor va ularni qo'llab-quvvatlash bo'yicha siyosat o'zgarishlariga javob berish qobiliyati daromad maqsadlariga erishishga bog'liq bo'ladi. Fermer xo'jaliklarini qo'llab-quvvatlash masalasi uzoq davrdan buyon muammoli masalalardan bo'lib kelmoqda. Xususan, AQSh misolida oilaviy fermer xo'jaliklarini rivojlantirish bo'yicha Marti Stranj tomonidan o'ttiz yil oldin yozilgan takliflar bugungi siyosatga mos tushmoqda.

Oilaviy fermerlikka xos ijtimoiy qadriyatlarning ustun bo'lishini ta'minlash uchun zarur siyosatni ishlab chiqishda barcha sohalarida izchillikni ta'minlash masalalariga e'tibor qaratilmoqda. Oddiy qilib aytganda siyosatning maqsadi quyidagilarni ta'minlashga qaratilgan:

- fermerlik faoliyati bilan shug'ullanishni rag'batlantirish;
- ularni ma'lum chegaralar doirasida raqobat kurashidan himoya qilish;
- fermer xo'jaliklari o'rtasidagi tengsizliklarni bartaraf etish uchun kam daromadga ega bo'lgan xo'jaliklarni qo'llab-quvvatlash;
- kelajakdagi umumiy faravonlikka erishish uchun texnologiya va yerdan foydalanish bo'yicha qarorlarni qo'llab – quvvatlash.

Shuningdek, oilaviy fermer xo'jaliklari muvaffaqiyatining kaliti sifatida fermer yoki fermer xo'jaligi a'zosi mehnatidan foydalanish ekanligi ta'kidlanadi.

Bu kabi sharoitda miqdoriy baholash masalalarini yechishda Aglink-Cosimo modelidan keng foydalanilib kelinmoqda. Mazkur model Aglink va Cosimo mintaqaviy tarkibiy qismlardan tashkil topadi. Aglink 15 modulni o'z ichiga oladi, ya'ni o'nta Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti (OECD)ga a'zo davlatlar (Avstraliya, Kanada, Yevropa Ittifoqi, Shvetsariya, Norvegiya, Yaponiya, Koreya, Meksika, Yangi Zelandiya, Buyuk Britaniya, AQSH) va to'rtta mazkur tashkilotga a'zo bo'lmagan davlatlar (Agrentina, Braziliya, Xitoy va Rossiya). Cosimo qismi 32 ta moduldan tashkil topgan bo'lib, to'rtta OECD davlati (Chili, Kolumbiya, Isroil va Turkiya), 17 ta boshqa



davlatlar va 11 ta mintaqaviy birliklardan tashkil topadi. Mazkur model 90 dan ortiq mahsulotlar va 39 ta jahon bozoridagi kliring narxlarni o'z ichiga oladi.

Mazkur modeldagi har bir davlat mazkur bozorda impot va eksport operatsiyalarini amalga oshirishi mumkin. Bozor har bir mahsulot uchun oldingi ma'lumotlar asosida jahondagi talab va taklifni hisobga olgan holda shakllantirilgan muvozanatli narx bilan izohlanadi. Ya'ni:

$$0 = \text{NTWLD}_{c,t} - \text{SDWLD}_{c,t}$$

Bu yerda: NT – Sof savdo, SD – statistik jihatdan aniqlangan farq, WLD – jahon mintaqasini ifodalash uchun ishlatiladigan sub indeks.

Tenglikdagi qolgan kodlar hisobga olinmagan omillar ta'sirini ifodalaydi. Ushbu omillar FOB va CIF narxlari o'rtasida konvertatsiyalash uchun ekvivalent transport xarajatlarini o'z ichiga olishi nazarda tutilgan. Chunki, ushbu xarajatlar mamlakat va tovar xususiyatidan kelib chiqqan holda farq qilishi mumkin.

Statistik farq mamlakatlarning qatnashishi bilan bog'liq o'zgarishlar natijasida vujudga keladigan mahsulot miqdoridagi o'zgarish bo'lib, kuzatishlar asosida aniqlanadi [7]. Jahondagi sof savdo miqdori qatnashuvchi davlatlar sof savdosi yig'indisi sifatida aniqlanadi.

$$\text{NTWLD}_{c,t} = \sum_r \text{NTr}_{c,t}$$

Go'sht mahsulotlari, ya'ni cho'chqa va mol, buzoq go'shti uchun Aglink-Cosimo segmentlangan bozor yondashuviga asoslanadi, ya'ni Tinch okeani bozori hamda Atlantika bozori sifatida qaraladi. Mazkur bozorlar, odatda alohida faoliyat yuritsada ayrim davlatlar ikkala bozorda ham qatnashishadi. Ikkala bozorda harakat qiladigan davlatlar ulushlari ularning jihatlari asosida belgilanadi.

Ushbu modelda jahon bozoridagi narx to'g'ridan-to'g'ri, import va eksport narxi sifatida mahalliy valyutada ifodalanadi.

$$\text{IMP}_{r,c,t} = \text{XPWLD}_{c,t} * \text{XR}_{r,c,t}$$

$$\text{EXP}_{r,c,t} = \text{XPWLD}_{c,t} * \text{XR}_{r,c,t}$$

Bu yerda: IMP - import narxi (milliy valyutada), EXP - eksport narxi (milliy valyutada), XP - jahon bozoridagi narx (AQSH dollarida), XR - milliy valyuta kursi.

Ushbu model jahon bozori kliringidan tashqari, har bir ichki bozor uchun kliring narxni ham hisobga oladi. Ekinlar hosildorligi esa quyidagi formula asosida aniqlanadi.

$$\begin{aligned} & \log(YLD_{r,c,t}) \\ &= \alpha + \beta_1 \frac{PP_{r,c,t-1} + EPY_{r,c,t-1}}{CPC_{r,c,t-1} + (1 - \gamma) * CPC_{r,c,t-1}} + \beta_2 * TRD \\ &+ \log(R) \end{aligned}$$

Bu yerda: EPY - ichki siyosatdagi omillar o'zgarishini ifodalaydi (milliy valyutada), CPCI - ishlab chiqaruvchilar narx ideksi (2008=1), – o'tgan marketing yilidagi ishlab chiqarish tannarxi ulushi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Davlatlarning bu kabi modellardan foydalanishi nafaqat ularning ichki bozoridagi o'zgarishlarni va omillarni hisobga olish, balki jahon bozoridagi o'zgarishlarni ham hisobga olish imkoniyatini yaratib beradi. Chunki, globallashuvning hozirgi bosqichida jahon bozorida sodir bo'lgan har qanday o'zgarish to'g'ridan-to'g'ri ichki bozorga o'z ta'sirini ko'rsatmoqda. Shu sababli jahon bozoridagi barqarorlikni ta'minlash muhim masallardan biri bo'lib qolmoqda. Mazkur modelda jahon bozoridagi mahsulot hajmi muvozanatli talab va taklifdan kelib chiqqan holda aniqlanishi barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.



Mamlakatda qishloq xo'jaligini rivojlantirishda jahon bozorida o'zgarishlarni ham hisobga olishda miqdoriy usullardan foydalanishda xorijiy mamlakatlar tajribalaridan foydalanish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Chunki, bu kabi usullarni qo'llash ichki bozordagi barqarorlikni ta'minlagani holda mahsulot ishlab chiqaruvchilar daromadlarini kafolatlash hamda ular faoliyatini to'g'ri rejalashtirishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Орлова Е.Р.(2003)Инвестиции.Курс лекций. 2-е изд., доп. и пер. - М.: Омега-Л,156.
2. Ibragimov, N. N. (2021, april). Empirical modeling of public utilities. In archive of conferences (vol. 18, no. 1, pp. 19-20)
3. Muxammadiyeva Yu.Yu.Mintaqa salohiyatini oshirishda innovatsiyalar va investitsiyalarni rag'batlantirishda klaster yondashuvining o'rni. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14871999>
4. Ibragimov, N. N. (2021, April). EMPIRICAL MODELING OF PUBLIC UTILITIES. In Archive of Conferences (Vol. 18, No. 1, pp. 19-20).
5. Ibragimov, N. N. (2021, April). ECONOMETRIC MODELING OF PUBLIC UTILITIES. In Archive of Conferences (Vol. 20, No. 1, pp. 54-55).
6. Muxammadiyeva Yu.Yu.ECONOMIC ANALYSIS OF THE REGION'S POWER TO ATTRACT FOREIGN INVESTMENTS. JOURNAL OF SCIENCE-INNOVATIVE RESEARCH IN UZBEKISTAN. 239-243.
7. Mukhitdinov, S. K., & Ibragimov, N. N. (2021, April). THE IMPORTANCE OF IMPROVING THE QUALITY OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE PROVISION OF UTILITY SERVICES. In Archive of Conferences (Vol. 20, No. 1, pp. 52-53).
8. Mukhammadiyeva Yulduz. MAIN DIRECTIONS FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF
9. AGRICULTURE AFFAIRS, INTERNATIONAL CONFERENCES ON LEARNING AND TEACHING. 2022. No. 5. 91-96.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2024. № 12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

